

L'enunciat designa un brot que surt accidentalment d'una planta llenyosa, sovint del seu peu. Les diverses denominacions graviten entorn d'aquestes motivacions:

1) 'tija, brot (que rebrota)': *lluc* (s. XIX), der. de *llucar*, d'origen incert; *brot* (s. XIV), del gòtic *BRŪT (cf. angl. *sprout*), amb el sintagmàtic *brot tendre* 35, el der. *brotís* 147 i els compostos i der. *rebrota* 163, *rebotí* 160, 166, 168, 175, 177, 181, *rebotim* 133, 161, 162, 165, 167 i *rebotís* 157, 158 (*rebotís bord* 154); en deuen ser formes dissimilades, a causa de les vibrants, *rebotit* 69, *rebotim* 69, 129, *rebotís* 75 i *rebotí* 176, aquest amb homonimització de *botir*; *tany* (s. XIV), del gal·lic TANNOS 'roure', perquè l'escorça d'aquest arbre servia per a adobar pells, probablement homonimitzat amb el gòtic TAIN 'brot' (cf. oc. i fr. *tan*); der. *tanyada* 76, 79 i *retanyí* 183; *grill*, amb el der. *grilla* 28, femení, i *grillada* 30 (per a aquests mots, veg. mapa 745); *verduc* (s. XIII) 148, 189, der. de *verd*; *vímet* 12, 19, der. de VĪMĪNE (veg. mapa 640), amb -t epítetica, com la de *còvet* 'cove'; *brinca* 178, der. de *BRINICA, del gal·lic *BRINO 'branquilló'; *brui* 83, del llat. vg. gal·lic BRŌGILOS 'clos poblat de plantes' passat a 'tija que surt de la planta' (cf. oc. *bruelh*); *verzella* 22, var. de *vergella*, del llat. vg. *VIRGELLA 'vareta', dim. de VĪRGA 'vara, branca'; *ull* 170, 178, del llat. ōC(U)LU, a partir de 'borró' per la semblança amb un ull; *camal* 104, der. de *cama* (< llat. vg. CAMBA), extensió de 'branca que neix de la mateixa soca'; *grifó* 27, 49 (*grifoll* 38, *grifot* 103, var. sufixades; *glifó* 27, amb intercanvi *r = l*), der. de GRYPHUS sufixat, que, des de 'animal mitològic', passant per 'figura de monstre posada a la boca de les fonts', va desembocar en 'raig d'aigua que brota amb força' i d'aquí, per comparació, en 'lluc';

2) 'brot nou': *nou* (s. XIX) 140, 159, del llat. NOVU, amb els compostos *renou* 150 i *renau* 187, aquest per diferenciació del diftong [ow] en [ɔw] i [aw], com *au* 'ou', *pau* 'pou'; *plançó* (var. *prançó* 48, per rotacisme de la *l*), der. de *PLANTIŌNE, per haplologia de PLANTATIŌNE, amb el sentit de 'arbre jove'; *pollís* (var. *pollí*[θ] 132, 134), der. de *poll* < PŪLLU 'cria de qualsevol animal', mudat en 'rebrot jove', semblant a *pollanc* 129 (cf. mapa 761); *jovenenc* 146, der. de *jove* (< JŪVĒNE) més el suf. -enc, d'origen germànic (< -ING); *reboll* 73, 82, 179, 180, 184, potser de *REPULLUS (veg. mapa 599), amb la var. *rebroll*, per dilació de vibrant; *rebr[u]t* 2, 7, 11, compost del prefix *re-* i *brot*; *renatiu* 3, compost del prefix *re-* i el cultisme *natiu* (< NATIVUS); *fillol* (s. XVI) 16, der. de *fill* (< FĪLIUS), amb les var. *fiol* 18, 32, 56, 61, amb

iodització, *fillola* 186, femení, i el compost *refillol* 151, 173, 190; *estudiant* 58, des de 'que comença una carrera' (der. de *estudiar* < STUDIARE);

3) 'bord, que no fa fruit': *bordall*, der. de *bord* 41 (< llat. vg. BŪRDUS 'animal híbrid, fill de cavall i somera, estèril'), pron. [burt] 5, 6, en ross., amb els der. *bordís* 145, 146, 152 i *bordim* 148, 151, formats respectivament amb el suf. -ís (< -ICIU o -ITIU), que indica participació en la qualitat del primitiu, i el suf. -im (< -IMEN), que remarca el caràcter petit del significat del radical (com *mengim*); *coscois* 72, de l'hispanollatí CUSCULIUM 'garric', des del sentit de 'alzina borda';

4) 'acció de treure, fer sortir': *retret* 71, 72, part. de *retreure*, compost de *re-* i *treure* (< TRAHĒRE 'arrossegar, estirar'); *xito* 125, var. aragonesitzant de *git*, postverbal de *gitar* (< llat. vg. *JĒCTARE, cl. JACTARE 'gitar, llançar'), *regit* 137, 139, amb els apitxats *retxit* ('regit') 131, 132 i *retxitadi*[θ] 108; *rejetó* 4, 8, 9, 11 és pres del fr. *rejeton*;

5) 'acció de xuclar': *xuclador* 36, der. de *xuclar*, probablement des de *SŪCTŪLARE (der. de SŪĜĒRE), és a dir, 'que xucla la saba de l'arbre', com *mamador* 37, der. de *mamar* (< MAMMARE 'donar o prendre el pit de la mare'); *gormand* 14, des de 'molt menjador', pres del fr. *gourmand*;

6) 'que neix espontani': *cavaller* 13, der. de *cavall* (< CABALLU 'rossí'), passat al valor de 'lliure' (cf. val. *aigües cavalleres* 'les que flueixen lliurement, sense canalització');

7) 'que acompanya': *guia* 87, der. de *guiar*, d'origen incert, potser del gòtic *WĪDAN 'ajuntar-se';

8) 'd'aparició tardana': *redro*[χ]o 190, pres del cast. *redrojo* 'fruit tardà', der. de *arredro* < AD RETRO 'cap enrere';

9) 'acció de pujar': *putjó* 85 ← sard *pujoni*.

Morfològicament, notem la formació amb el prefix *re-*, indicador de repetició (*rebotís*, *rebotí*, *rebotim*, *refillol*, *rebotís*, *rebotit*, *retret*, *rejetó*, *regit*, *retxit*, *retxitadi*[θ], *renou*, *retanyí*) i també la derivació diminutiva (*rebotí*, *bordim*, *rebotim*, *rejetó*, *fillol* [*fiol*], *refillol*, *fillola*, *rebotí*, *retanyí*).

Des de la perspectiva geolingüística, *lluc* és predominantment nord-occ.; *grill*, cat. or.; *pollís*, tort., mentre que *rebroll*, *rebrot*, *brot*, *plançó*, *bordall* i *tany* es troben aquí i allà (el *tany* de la loc. 182 podria ser resultat d'una transferència del mall. arran de la colonització insular del s. XVII).

Són mots normatius *lluc*, *reboll*, *rebroll*, *plançó*, *brot*, *bordall*, *tany*, des del DOrt, 1917; *fillol*, *pollís*, *ull*, *verduc*, *xuclador*, des del DG₁, 1932.